

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบุญ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 2) สร้างกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบุญ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด 3) ศึกษาผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบุญ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด

กลุ่มตัวอย่างในชั้นศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านโนนสมบุญ ประกอบด้วยตัวแทนครู 1 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 10 คน ผู้นำชุมชน 3 คน ตัวแทนพระสงฆ์ 2 รูป เจ้าหน้าที่รัฐ 3 คน รวมทั้งหมด 19 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง กลุ่มตัวอย่างในชั้นสร้างยุทธศาสตร์ ประกอบด้วยตัวแทนครู 1 คน ตัวแทนผู้ปกครอง 10 คน ผู้นำชุมชน 3 คน ตัวแทนพระสงฆ์ 2 รูป เจ้าหน้าที่รัฐ 3 คน รวมทั้งหมด 19 คน โดยใช้วิธีประชุมระดมสมอง ส่วนกลุ่มตัวอย่างในชั้นนำร่องทดลองใช้กิจกรรม มีเยาวชนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนสมบุญ จำนวน 32 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์บริบทชุมชนและสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบุญ 2) แบบวัดความรู้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบุญ 3) แบบวัดความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบุญ 4) เอกสารประกอบการอบรมเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน และ 5) แบบสอบถามความพึงพอใจของเยาวชนที่เข้าร่วมในการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน 1) ศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบุญ ขั้นตอนนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบทชุมชนบ้านโนนสมบุญ และสภาพปัญหาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านโนนสมบุญ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเลือกประเด็น

ปัญหาความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนของเยาวชน ที่มีความจำเป็น สูงสุดในการแก้ไข และอยู่ในวิสัยที่แก้ได้ สำหรับนำมากำหนดเป็นปัญหาเป้าของกิจกรรม 2) ชั้นสร้างกิจกรรม ขั้นตอนนี้มีความมุ่งหมายเพื่อยกร่างกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วม ระหว่าง โรงเรียน บ้าน และวัด ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้การประชุมระดมสมอง อภิปราย และหาข้อสรุปแนวทาง หรือวิธีการแก้ปัญหาจากนั้นยกร่างกิจกรรมการแก้ปัญหาการขาด ความรู้ และขาดความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบอสิคัน แขวงบอสิคัมไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และตรวจสอบความเหมาะสม ของกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ 3) ชั้นนำร่องทดลองใช้กิจกรรม ขั้นตอนนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ นำโครงการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาเพื่อนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการ เสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้าน โนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ไปดำเนินการในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียน บ้าน และวัด : กรณีศึกษา เยาวชน โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว สรุปได้ ดังนี้

1. สภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ มีดังนี้
 - 1.1 การปรับเปลี่ยนคณะกรรมการปกครองหมู่บ้านบ่อยครั้งทำให้มีผลต่อ การสานต่อในการคุ้มครองป่าชุมชนของหมู่บ้านไม่ต่อเนื่อง
 - 1.2 คณะกรรมการคุ้มครองป่าชุมชนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ไม่มีการส่งเสริม คนรุ่นใหม่ คือ เด็ก และเยาวชนในหมู่บ้านอย่างเป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วม ใน การคุ้มครองป่าชุมชน
 - 1.3 ประชาชนเข้าไปลักลอบตัดไม้มีค่าเพื่อขายให้แก่โรงงานไม้

1.4 ประชาชนในหมู่บ้านเข้าไปบุกรุกป่าชุมชนเพื่อการครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าชุมชน

1.5 การล่าสัตว์ป่า และหาปลาในพื้นที่ป่าชุมชนด้วยวิธีที่รุนแรง

1.6 การเก็บของป่าในป่าชุมชนไม่มีการควบคุม ดูแล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม จากคำบอกเล่าของผู้นำชุมชน ประชาชน ภูมิปัญญา หรือผู้อาวุโส ที่อาศัยอยู่ในบ้านโนนสมบูรณ์ เกี่ยวกับสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ พบว่าชุมชนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ยังขาดความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ประชาชนไม่เข้าใจอย่างถ่องแท้ต่อคุณประโยชน์ และคุณค่าของป่าชุมชน รวมทั้งยังไม่มี การสร้างกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กเยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามามีบทบาทพร้อมด้วยช่วยกันในการอนุรักษ์ป่าชุมชนและเพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกให้เยาวชน รู้รัก และหวงแหนป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ให้มีความอุดมสมบูรณ์อย่างยั่งยืน

2. การเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่

2.1 จัดกิจกรรมอบรมเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์

2.2 จัดกิจกรรมค่ายเยาวชนเดินป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

2.3 จัดกิจกรรมปลูกไม้เสริมป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

2.4 จัดกิจกรรมบวชต้นไม้ในป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์

3. ผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม พบว่า

3.1 หลังการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม เยาวชนมีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชนสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 86.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

3.2 หลังการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม เยาวชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน สูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความตระหนักอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

3.3 เยาวชนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

การวิจัยกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วม ระหว่าง โรงเรียน บ้าน และวัด: กรณีศึกษา เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ครั้งนี้ ได้อภิปรายผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการในการอนุรักษ์ป่าชุมชน บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

จากการศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ของประชาชนบ้านโนนสมบูรณ์ พบว่า ประชาชนขาดความรู้ ขาดความเข้าใจในคุณค่า และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนอย่างชาญฉลาด ถึงแม้ว่าจะมีความผูกพัน อาศัย และใช้ประโยชน์จากพื้นที่ป่าชุมชนทั้งทางตรง และทางอ้อมมาเป็นเวลานาน แต่ว่าคำว่า “ป่าชุมชน บ้านโนนสมบูรณ์” ประชาชนยังขาดความตระหนัก และการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการปกครองหมู่บ้านบ่อยครั้งเกินไปทำให้การสานต่อในการดูแลคุ้มครองป่าชุมชนไม่ถูกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และยังขาดการส่งเสริมเยาวชนซึ่งเป็นตัวแทนผู้ใหญ่ในอนาคตเข้ามามีบทบาทช่วยในการสอดส่องดูแล เป็นหู เป็นตา และช่วยในการแจ้งเบาะแสให้แก่คณะกรรมการปกครองหมู่บ้านเป็นผลทำให้ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ถูกบุกรุกตัดไม้ทำลายป่าขยายพื้นที่ปลูกข้าวในป่าชุมชน ทำให้พื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์หมดไปทีละน้อย อันเนื่องมาจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในคุณค่าบทบาทหน้าที่ และ ความสำคัญ ตลอดจนวิธีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชนอย่างชาญฉลาด ส่งผลให้ 1) การปรับเปลี่ยนคณะกรรมการปกครองหมู่บ้านบ่อยครั้งทำให้มีผลต่อการสานต่อในการคุ้มครองป่าชุมชนของหมู่บ้านไม่ต่อเนื่อง 2) คณะกรรมการคุ้มครองป่าชุมชนหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ไม่มีการส่งเสริมคนรุ่นใหม่ คือ เด็ก และเยาวชนในหมู่บ้านอย่างเป็นทางการเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการคุ้มครองป่าชุมชน 3) ประชาชนเข้าไปลักลอบตัดไม้มีค่าเพื่อขายให้แก่โรงงานไม้ 4) ประชาชนในหมู่บ้านเข้าไปบุกรุกป่าชุมชนเพื่อการครอบครองที่ดินในพื้นที่ป่าชุมชน 5) การล่าสัตว์ป่า และหาปลาในพื้นที่ป่าชุมชนด้วยวิธีที่รุนแรง 6) การเก็บของป่าในป่าชุมชนไม่มีการควบคุม ดูแล ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่ง

สอดคล้องกับคำบอกเล่าของผู้อาวุโส ประชาชนชาวบ้าน ที่ว่า “เมื่อก่อนทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ มีความอุดมสมบูรณ์ ด้านแหล่งอาหารธรรมชาติ เป็นแหล่งยาสมุนไพรรักษาโรค อุดมสมบูรณ์ด้วยของป่านานาชนิด พันธุ์ไม้ที่มีคุณค่าราคาใช้สำหรับการปลูกสร้างบ้านเรือน และใช้ป็นเชื้อเพลิงสำหรับหุงต้มที่มีอยู่ใกล้บริเวณอ้อมรอบหมู่บ้านโนนสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันความอุดมสมบูรณ์ดังกล่าวมานั้น ได้หายไปเพราะสาเหตุการใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย ไม่คำนึงถึงความสามารถของป่าชุมชน เพราะประชาชนขาดความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์อย่างยิ่งย่น

ประเด็นที่ 2 ผลของการสร้างกิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียน บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วม ระหว่าง โรงเรียน บ้าน วัด บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันประกอบด้วย การจัดอบรมเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ให้แก่เยาวชนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุความ สำเร็จตามตัวชี้วัด และเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทุกประการในด้านความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ อภิชาติ ใจอารีย์ (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาการจัดการป่าชุมชนบ้านพุดเตย จังหวัดกาญจนบุรี จากการศึกษาวิจัย พบว่า การใช้ประโยชน์ทางอ้อมจากป่าชุมชนที่เชื่อมโยงไปสู่วิถีชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม โดยเป็น ทั้งที่พักผ่อนหย่อนใจ ด้านประเพณี วัฒนธรรม และยึดเหนี่ยวจิตใจ เป็นแหล่งเรียนรู้ ธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ ป่าชุมชนบ้านพุดเตยสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ 3 ลักษณะ คือ 1) การเป็นป่าเพื่อการใช้สอย 2) การเป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์พรรณไม้หายาก ไม้เด่นในท้องถิ่น และเป็นป่ากันชน และ 3) การเป็นศูนย์การเรียนรู้ความหลากหลายทางชีวภาพชุมชน และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 7 ผลของการจัด

กิจกรรมการขับเคลื่อนการจัดการป่าชุมชนบ้านพุเตยแบบมีส่วนร่วม กระบวนการจัดทำแผนแม่บทการจัดการป่าชุมชนบ้านพุเตย ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่ กระบวนการชี้แจง กระบวนการวิจัย จนถึงกระบวนการสุดท้าย คือ การสรุปบทเรียนกระบวนการวิจัยทั้งหมด กิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดนักวิจัยชุมชน เกิดแผนปฏิบัติการร่วมกัน และชุมชนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วม คือ กระบวนการร่วมกันค้นหาปัญหา สาเหตุแห่งปัญหา ค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดำเนินการแก้ไขปัญห และสุดท้าย คือการประเมินผลเพื่อการพัฒนา การขับเคลื่อนกลุ่มพลังเยาวชนในการสืบสานงานอนุรักษ์ป่าชุมชน ที่ดำเนินกิจกรรมด้วย รูปแบบที่หลากหลายเน้นการบูรณาการทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการ และทรัพยากรดำเนินงานสามารถทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้ และความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมสูงขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับชนิดพรรณไม้ และสมุนไพรในป่าชุมชน มีทักษะในการเป็นวิทยากรนำชมสถานที่ จน สามารถแนะนำพรรณไม้ และสถานที่สำคัญในป่าชุมชนแก่คณะศึกษาดูงานได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมความ ภาคภูมิใจ และความมั่นใจในตนเองเยาวชนที่สำคัญที่สุด เยาวชนมีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็น “กลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพิทักษ์ ป่าชุมชนบ้านพุเตย” มีสมาชิก 65 คน ที่พร้อมจะทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชน รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบพหุภาคีเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ เสน่ห์ ใจสิทธิ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ของชุมชนในพื้นที่ หน่วยจัดการต้นน้ำแม่แตง ตาบลแม่ลาน อำเภอสี จังหัดลำพูน จากการศึกษาวิจัยพบว่า การอนุรักษ์ป่าต้นน้ำแม่แตง ผู้นำชุมชน และประชาชนบ้านหนองมะล้อย ส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำแม่แตง เนื่องจากไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจในการรักษาป่าต้นน้ำ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ในการประชุมวางแผนร่วมกัน ในเรื่องการอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ การยอมของทางการต่อข้อเสนอความคิดเห็นของชุมชนน้อย จึงทำให้ประชาชนไม่เข้าใจถึงประโยชน์ของการรักษาป่าต้นน้ำ ส่งผลให้ประชาชนไม่ให้ความใส่ใจกับป่า จึงทำให้มีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าเพื่อนำไปขาย และเพื่อทำการเพาะปลูก ทำให้สัตว์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณป่าต้นน้ำแม่แตงหายไป แนวทางการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ควรมีการประชาสัมพันธ์ และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลรักษาป่าชุมชนให้ประชาชนเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญการดูแลพื้นที่ป่าต้นน้ำ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำเวทีประชาคมในชุมชน เพื่อหาแนวทางการแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อไปสู่การปฏิบัติในการ

อนุรักษ์ป่าโดยจัดให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการให้ความรู้แก่เด็ก และเยาวชนในการอนุรักษ์ป่าให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และติดตามประเมินผลการทำงานของชุมชน อย่างต่อเนื่องเพื่อให้ป่าไม้อุดมสมบูรณ์ ฝนตกตามฤดูกาล มีของป่าตลอด สอดคล้องกับ

จักรพงษ์ พวงงามชื่น และคณะ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา บ้านท่าป่าเป้า ตำบลท่าปลาตึก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน จากการวิจัย พบว่า ชาวบ้านมีประวัติการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าในระดับหนึ่งผ่านมิติของวัฒนธรรม ประเพณีพิธีกรรม และความเชื่อต่างๆ ก่อให้เกิดกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนในระดับปานกลาง ($x = 3.58$) การพัฒนาการมีส่วนร่วมขึ้นเห็นคุณค่า (A) พบว่า ผลของการทำลายป่าในอดีต ทำให้ปัจจุบันชาวบ้านหันมาฟื้นฟูป่าด้วยกิจกรรมต่าง ๆ อย่างจริงจัง ซึ่งในอนาคตชาวบ้านต้องการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของป่าชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติแก่ประชาชนทั่วไปและกลุ่มเยาวชนให้มากขึ้น ในขั้นปฏิสัมพันธ์ (I) ชุมชนได้ระบุและจัดลำดับความสำคัญโครงการในอนาคตเพื่อส่งเสริมการจัดการ ป่าชุมชนให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น และขึ้นควบคุม (C) จากโครงการดังกล่าวชาวบ้านได้ร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน และหาผู้รับผิดชอบในแต่ละโครงการอย่างชัดเจน สำหรับการประเมินผลการพัฒนาการมีส่วนร่วม พบว่าชาวบ้านเข้ามา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อนและหลังการพัฒนาไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นหลังจากการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ประเด็นที่ 3 ผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ให้แก่เยาวชน โดยการมีส่วนร่วม ระหว่าง โรงเรียน บ้านโนนสมบูรณ์ แม่เองบลัดัน แขวงบลัดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ผลการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม พบว่า

3.1 หลังการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม เยาวชนมีความรู้ในการอนุรักษ์ป่าชุมชนสูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ร้อยละ 86.30 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

3.2 หลังการนำร่องทดลองใช้กิจกรรม เยาวชนมีความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน สูงกว่าก่อนใช้กิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าเฉลี่ยความตระหนักอยู่ในระดับมาก ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป

3.3 เยาวชนมีความพึงพอใจต่อการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของการนำร่องทดลองใช้กิจกรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำกิจกรรมไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพปัญหาในการอนุรักษ์ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า การบุกรุกพื้นที่ป่าชุมชนบ้านโนนสมบูรณ์ ส่งผลให้เกิดปัญหากระทบต่อการดำรงชีพของคนในชุมชน หมู่บ้านโนนสมบูรณ์ และหมู่บ้านใกล้เคียง เนื่องจากนโยบายของรัฐยังไม่เอื้อต่อการคุ้มครองป่าชุมชนอย่างเป็นระบบ การปรับเปลี่ยนคณะกรรมการปกครองหมู่บ้านทำให้การสานต่อในการคุ้มครองป่าชุมชนไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการส่งเสริมสร้างจิตสำนึกให้แก่เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ดังนั้นรัฐบาลควรกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นชุมชน องค์กรต่าง ๆ มีบทบาทในการคุ้มครองรักษาป่าไม้ และการส่งเสริมให้ความรู้แก่เด็ก และเยาวชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน

1.2 การนำร่องทดลองใช้กิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียน บ้านโนนสมบูรณ์ เมืองบลิดัน แขวงบลิดำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียน บ้าน และวัด ควรใช้วิทยากรกระบวนการที่คล่องแคล่วในการจัดกิจกรรม สามารถพูดโน้มน้าว และชักจูงให้เยาวชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้กล้าแสดงออกอย่างเต็มที่และ มีส่วนร่วมจริง ๆ รวมทั้งการสร้างบรรยากาศในการจัดกิจกรรมให้มีความสนุกสนาน

1.3 การแจกเอกสารประกอบกิจกรรมการอบรมเสริมสร้างความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน ควรชี้แจงสาระเนื้อหาทั้งหมดในเล่ม เพราะจะทำให้เยาวชนผู้ที่เข้าร่วมอบรม มองเห็นคุณค่า และสนใจที่จะศึกษารายละเอียดเมื่อถึงคราวจำเป็นต้องใช้

1.4 ควรนำเอากิจกรรมการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ให้แก่เยาวชนโรงเรียนบ้านโนนสมบูรณ์ โดยการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน บ้าน และวัด ไปปรับใช้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ที่มีบริบทเหมือนกัน อีกต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเพื่อการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชนโรงเรียนแห่งอื่น ๆ เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับผู้ปกครอง และปรับอินไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2.2 ควรทำวิจัยเพื่อการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนกับกลุ่มเป้าหมาย และติดตามพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปภายหลังได้รับการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน

2.3 ควรทำวิจัยเพื่อการเสริมสร้างความรู้ และความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าชุมชนให้แก่เยาวชน โดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมแต่ขั้นเริ่มต้นขั้นตอนการวิจัย เพื่อสร้างโอกาสให้เยาวชนริเริ่มแสดงความคิด ตัดสินใจ ปฏิบัติ และมีความรับผิดชอบด้วยตนเองในการอนุรักษ์ป่าชุมชน